

2022-03-17

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: ÄLN 2021/188

Motion - Biståndsbedömt trygghetsboende i Nacka

Motion den 18 oktober 2021 av Espen Bjordal m.fl. (S)

Förslag till beslut

Äldrenämnden föreslår kommunfullmäktige fatta följande beslut.

Kommunfullmäktige avslår förslaget i motionen med hänvisning till att trygghetsboende är en ny boendeform och det ännu är för tidigt att bedöma behovet av trygghetsboende som biståndsbedömd insats.

Motionen är i och med detta färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

Förslaget i motionen är att kommunen ska utreda hur biståndsbedömt trygghetsboende kan införas i Nacka. Äldreenheten har gjort en översiktlig omvärldsbevakning och analys av behovet av biståndsbedömt trygghetsboende. Bedömningen är att detta i nuläget inte bör utredas ytterligare. Boendeformen är ny i kommunen och det första trygghetsboendet var inflyttningsklart i december 2021, 42 hyresrätter på Silver Life Graninge. Det är nu möjligt att få tillgång till ett trygghetsboende utan biståndsbeslut. Behovet av biståndsbedömt trygghetsboende går i dagsläget inte att bedöma. Av 284 kommuner har 220 nyligen angivit att det inte finns några planer för att inrätta biståndsbedömt trygghetsboende för närvarande. Äldrenämnden arbetar redan för ett brett utbud av olika särskilda boendeformer utifrån *Strategin för hälsosamt åldrande - Nacka en äldrevänlig kommun*.

Förslagen i motionen

Socialdemokraterna i Nacka föreslår att Nacka kommun utreder hur biståndsbedömt trygghetsboende kan införas i Nacka.

Enhetens utredning och bedömning

Bakgrund

Den 2 april 2019 trädde ett regeringsbeslut om en ny boendeform i kraft. Regeringen beslutade att ett nytt stycke skulle föras in i 5 kap 5 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, som anger att kommuner får inrätta särskilda boendeformer för äldre människor som främst behöver stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service och som därutöver har behov av att bryta oönskad isolering. Boendeformen ska benämnas biståndsbedömt trygghetsboende. Med detta begrepp avsåg regeringen en boendeform som kan beviljas efter en individuell behovsbedömning. Den tar vid när det inte längre fungerar att bo kvar hemma, men när ett boende med haldygnsvård inte heller är nödvändigt.

Nationellt kan man se att antalet platser för särskilt boende generellt har minskat trots att andelen äldre kommer att öka. Utbudet har i stället anpassats till personer med mycket omfattande behov. I Nacka har antalet platser på särskilt boende för äldre i stället ökat för att möta behovet.

Lagändringen syftar till att tydliggöra kommunernas möjligheter att inrätta mindre resurskrävande boendeformer för äldre människor som främst behöver hemtjänst men som inte längre upplever det tryggt att bo kvar hemma i ordinärt boende.

Den äldre får möjlighet att komma till en boendeform som kan erbjuda till exempel gemensamma måltider, kulturella aktiviteter och umgänge. Detta kan öka tryggheten och tillgodose behovet av gemenskap hos äldre. Av propositionen framgår att hälso- och sjukvårdsansvar inte föreligger utan hemsjukvård ska ges via Regionens primärvård. Behov av service- och omsorgsinsatser tillgodoses i form av hemtjänst utifrån individuella behov. I propositionen görs också bedömningen att målgruppen för biståndsbedömt trygghetsboende inte omfattas av rättigheten i SoL att söka särskilt boende från annan kommun.

Biståndsbedömt trygghetsboende kräver tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Boendeformer för seniorer i Nacka idag

Särskilt boende för äldre

Särskilt boende är en boendeform för äldre personer med omfattande behov av vård och omsorg. För att få flytta till särskilt boende krävs ett biståndsbeslut enligt socialtjänstlagen. Det finns två inriktningar av särskilt boende; en för personer med demenssjukdom och en för personer med behov av social vård och omsorg.

Profilboende

Med profilboende avses boenden som profilerar sig mot särskilda målgrupper utifrån gemensamma sjukdomsdiagnoser och/eller funktionsnedsättningar som

kräver specialistkompetens. Profilboende kan behövas då den enskilde har specifika behov som kräver särskild omvårdnad och kompetens som inte kan tillgodoses inom kundvals-systemet. Biståndsbeslut krävs enligt socialtjänstlagen för att få en plats på ett profilboende.

Trygghetsbostäder

Trygghetsbostäder är en ny form av hyres- eller bostadsrätter med gemensamma utrymmen i nära anslutning till bostäderna. Boendeformen håller på att etableras i Nacka kommun. Det första trygghetsboendet var färdigställt i december 2021. 42 hyresrätter var då inflyttningsklara på Silver Life Graninge.

På Nya Gatan håller en trygghetsbostad med 24 hyreslägenheter på att färdigställas med preliminär inflyttning augusti 2022. I Orminge centrum planeras för cirka 50 lägenheter med inflyttning 2025. Trygghetsbostäder planeras även att byggas i Älta centrum med närhet till handel, service och kommunikationer. När det gäller Saltsjöbaden är planerna mer ovissa.

I eller i anslutning till bostadslägenheterna och de gemensamma utrymmena ska det antingen finnas daglig personal som på olika sätt kan stödja de boende under vissa angivna tider, eller tillgång till andra gemensamma tjänster. Bostäderna är till för personer som har fyllt 65 år. Det krävs inget biståndsbeslut för att flytta till en trygghetsbostad. För att få tillgång till en trygghetsbostad vänder man sig till fastighetsmäklare eller till hyresvärden för trygghetsboendet.

Seniorbostäder

Seniorbostäder är en boendeform som vänder sig till personer som är 55 år eller äldre och finns som både hyres- och bostadsrätter. Det finns ingen bestämd definition om vad en seniorbostad är, det är helt vanliga bostäder som ofta har gemensamma lokaler för social samvaro. För att få tillgång till en servicebostad vänder man sig till fastighetsmäklare eller till hyresvärden för serviceboendet.

Jämförelser med andra kommuner

Omvärldsbevakningen visar att införandet av biståndsbedömt trygghetsboende ännu inte har slagit igenom. En avvaktande hållning kan märkas i och med en osäkerhet kring hur stort behovet är av en ny insatsform. Boendeformen är ny och efterfrågan har hittills varit låg om man ser över landet. I 2020 års bostadsmarknadsenkät finns för första gången en fråga om biståndsbedömt trygghetsboende. I enkätsvaren uppger 14 kommuner att de har inrättat denna boendeform, med sammanlagt 825 bostäder, medan 50 kommuner uppger att de avser att införa boendeformen inom de närmaste tre åren. Slutligen svarar 220 kommuner att det inte finns några planer för att inrätta biståndsbedömt trygghetsboende för närvarande.

Eftersom det redan finns möjlighet för kommuner att bevilja permanent särskilt boende för personer som upplever en känsla av otrygghet, hög ålder och social isolering så kan det delvis förklara varför kommunerna inte inrättar denna nya insats.

Öka seniorers möjlighet att välja bostäder

Att utveckla seniorers möjlighet att välja bostäder anpassade efter deras behov är ett av de utvecklingsområden som finns med i äldrenämndens *Strategi för hälsosamt åldrande – Nacka en äldrevänlig kommun*. Detta görs genom att främja ett stort utbud av seniorbostäder i samtliga kommundelar där seniorer kan bo i gemenskap med andra och genom att främja en mångfald av seniorbostäder med olika upplåtelseformer. Skillnaden mellan trygghetsboende och biståndsbedömt trygghetsboende är endast att man som äldre inte kan flytta in utan biståndsbeslut vilket i praktiken minskar den enskildes möjlighet att själv välja.

Enhetens bedömning är därför att möjligheten att i Nacka inrätta biståndsbedömt trygghetsboende i dagsläget inte bör utredas ytterligare med hänvisning till att nuvarande boendeformer möter behovet och att det ännu inte finns tillräckligt med kunskap om vad förändringen i lagstiftningen innebär i praktiken. Bostadsförsörjningen för äldre är en större samhällsfråga som i första hand bör lösas inom ramen för den ordinarie bostadspolitiken och inte av socialtjänsten. Behovet av mindre lägenheter med god tillgänglighet för seniorer behöver tillgodoses genom den generella bostadsförsörjningen i samband med kommunens planprocesser och marktilldelning. Det är dock viktigt att ta fasta på signalerna från bland annat pensionärsorganisationerna om ensamhetsproblematiken bland äldre. Denna problematik kan dock hanteras genom ett målinriktat uppsökande arbete och genom den satsning som äldrenämnden gjort för att skapa nya träffpunkter. De trygghetsbostäder som redan håller på att etableras kommer även att ge möjlighet för äldre att bryta social isolering. Enhetens rekommendation är att i nuläget avstå från att utreda hur biståndsbedömt trygghetsboende kan införas i Nacka. Frågan kan tas upp till förnyad prövning när den nya boendeformen etablerats i kommunen.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Förslaget får inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Biståndsbedömt trygghetsboende i Nacka, motion från Socialdemokraterna i Nacka, 2021-10-18.

Ellinor Egefors
Enhetschef
Äldreheten

Anna-Lena Möllstam
Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Kvalitet vård och omsorg